

הישיבה השלוש מאות וארבעים (שם)

ביום כ"ב באייר התשע"ה (11 במאי 2015) בשעה 12:30, בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים שולמית אליצור, יהושע בלאו, משה בר־אשר (יו"ר), יוחנן ברויאר, אהרן דותן, אבי הורביץ, אברהם טל, יוסף יהלום, ג'פרי כאן, חיים כהן, קציעה כ"ץ, אהרן ממזן, שלמה נאה, יוסף עופר, משה פלורנטין, שמואל פסברג, שמא יהודה פרידמן, דוד רוזנטל, אורה שורצולד; החברים־היועצים יואל אליצור, מלכה זמלי, עפרה תירוש־בקר; מנכ"לית האקדמיה טלי בן־יהודה; עובדי האקדמיה, ובהם המזכירה המדעית רונית גדיש ועובדי המזכירות המדעית ברק דן, קרן דובנוב, טובה שטראוס שרברין, צופיה שקלים; אורחים: יו"ר הוועדה לטכנולוגיית המידע אמנון שפירא; יו"ר ועדת הזואולוגיה חנן דימנטמן ומיכאל בֶּלְכֶר מרשות הטבע והגנים.

סדר היום: א. הרצאת ג'פרי כאן "תפיסת השורש בחיבורי המדקדקים הקראים בימי הביניים"
 ב. מונחי טכנולוגיית המידע – פרק 15
 ג. מונחים יחידים בטכנולוגיית המידע ומונחים שהוגש עליהם ערעור
 ד. זואולוגיה: אישור שמות סדרת השפיראים בארץ ישראל

א. הרצאת ג'פרי כאן "תפיסת השורש בחיבורי המדקדקים הקראים בימי הביניים"

מ' בר־אשר: אני מתכבד לפתוח את ישיבת המליאה בהרצאת חברנו ג'פרי כאן, אך תחילה אני רוצה לשלוח את תנחומינו לחברנו יואל אליצור על פטירת בתו. [הערת העורך: ההרצאה הורחבה מעט וראתה אור בשם "הערות על תפיסות מורפולוגיות בחיבורי המדקדקים הקראים" בלשונונו עז, ב-ד (אלול תשע"ה), עמ' 215–222].

מ' בר־אשר: אני מודה לחברנו המלומד, שמקפיד להרצות בעברית, ולא רק באקדמיה ללשון העברית, ומברך אותך על המפעל הגדול שהעמדת לפני פחות משנתיים, האנציקלופדיה הגדולה ללשון העברית בהוצאת בריל. משאלתי היא שהאנציקלופדיה הזאת תצא לאור גם בעברית.

ב. מונחי טכנולוגיית המידע – פרק 15

ר' גדיש: בתחום טכנולוגיית המידע יש לנו שלושה סעיפים; הראשון שבהם הוא פרק 15, פרק רב מונחים, ובו כמה חידושים:

- תְּקָל – bug |שגיאה בתוכנית המונעת ממנה לתפקד כראוי|
- נְפּוּי תְּקָלִים – debugging |הסרת תקלים|
- תְּכָמִין – Easter egg |מנגנון סמוי לא-מזיק בתוכנית המשופעל לאחר שמשמש מבצע מעקובת סתומה של פעולות|
- שְׂרָתִית – servlet |תוכנית המרחיבה את התפקודיות של שרת במארג על ידי הפקת תוכן דינמי והידוד עם הלקוחות שלו בהליך בקשה-תגובה|

רשימת המונחים וחידושיה נשלחה אליכם זה מכבר, ולא היו עליה עוררין, למעט על המונח הַסָּגָה, ובו נפתח:

- הַסָּגָה – rollback |כעיבוד תנועות; הפעולה המבטלת את כל העדכונים של משאבים המעורבים בתנועה ומחזירה אותם למצבם הקודם. השוו 'קיבוע' – commit|
- מ' זמלי מציעה הנסגה כדי להבדילה מן השגה.

מ' זמלי: חשבתי שטובה הצורה הַנְּסָגָה מהַסָּגָה משום שהשומע מילה זו אינו יודע אם מדובר בהסגה או בהשגה. הבעיה קיימת כמובן גם בהסגת כוחות לעומת השגה על מגוון משמעות, אבל בצירוף הסגת כוחות לפחות יש משלים; לא כן בהסגה המוצעת כאן בתחום עיבוד התנועות.

מ' בר-אשר: כלומר את מציעה להחזיר את הנו"ן של השורש התנייני.

ר' גדיש: הנו"ן הזאת כבר מצויה במילה נְסִיגָה.

א' שפירא (יו"ר הוועדה): צמד המונחים commit ו-rollback הוא בעברית קבוע וְהַסָּגָה. לא הוועדה הציעה את תרגום המונחים האלה. כך הם בקרב אנשי מערכות מסדי נתונים, דוגמת "אורקל" ו"מיקרוסופט". לכן אינני רואה סיבה לשנות מהסגה להנסגה.

מ' פלורנטיין: גם אני לא הייתי מחזיר את הנו"ן. הסגה לטעמי שקופה דייה ומתקשרת אל הסגת כוחות.

א' ממזן: המילה הַשָּׂגָה איננה רווחת, ונראה לי שהיא לא תאפיל על הַסָּגָה. תמונת המילה שעולה מייד היא בסמ"ך.

מ' בר-אשר: נצביע על המונח הזה ואחר כך על אישור המילון כולו.

הצבעה

בעד הצעת הוועדה הפְּגָה – 11

בעד הפְּגָה – 3

התקבל המונח הפְּגָה (rollback).
פרק 15 אושר בהצבעה ברוב גדול.

ג. טכנולוגיית המידע – מונחים יחידים ומונחים שהוגש עליהם ערעור

1. מונחים יחידים

א. cyber

רקע

בשנים האחרונות עלתה שאלת החלופה למונח 'סייבר' בוועדות המינוח המקצועיות (טכנולוגיית המידע ואלקטרוניקה) וגם בפניות של שמשון הופמן מצה"ל. מלכה זמלי קיבלה עליה לעמוד בקשר עם הגורמים העוסקים בתחום במשרד ראש הממשלה ובגופים נוספים.

בהצעות שנדחו: תְּקָשׁוּב – המונח משמש בצה"ל במונח של קשר, תקשורת, מחשוב, שליטה ובקרה ואבטחת מערכות מידע. יש בצה"ל אגף התקשוב וחיל התקשוב. עתה צה"ל עומד להקים חיל או אגף חדש שעניינו רק סייבר, ולא יהיה אפשר להשתמש ב'תקשוב' משום שהמילה כבר תפוסה. אֶקְשׁוּב – הצעת שמשון הופמן; את ההצעה דחו אנשי מטה הסייבר במשרד ראש הממשלה. עוד עלתה האפשרות לדבוק במונח הלוועזי בהגייתו הלטינית: קיברנטיקה, קיברנטי.

בוועדת המינוח המרכזית הוצע להשתמש בשורש סב"ר שמשמעו 'חשיבה' והקרוב בצליל לסייבר. מן השורש הזה הוצעו כמה הצעות: סְבָרוּר, סְבוּר, סְבָר. הוועדה לטכנולוגיית המידע בחרה בסיבור.

מ' זמלי דיווחה על תגובות אנשי המקצוע באוניברסיטאות ובגופים אחרים על ההצעה סיבור וגם על הצעות אחרות. ההצעה המובילה בקרב המגיבים הייתה סיבור, אך היו שהעדיפו את סְבָר או סְבָרוּר, ואף הציעו הצעות משלהם (סְבָרָת וסְבָרוֹן). היו כמובן גם מי שהתנגדו לחלופה עברית.

בשבוע שעבר שוחחו אביתר מתניה, ראש מטה הסייבר הלאומי, ואהרן ממון, יו"ר ועדת המינוח המרכזית. בשיחה אמר ד"ר מתניה שהוא מעדיף את האפשרות לשמר את המילה הלוועזית סייבר בטענה שזו מילה בין-לאומית, ואולם אם ייקבע מונח עברי, ישתדל המטה לאמץ אותו. מן האפשרויות שעלו נראה לו שרק הצורה סְבָר באה בחשבון. יתרונה שאפשר להסבירה כראשי תיבות של 'סביבת רשת', וכן שהיא מציינת מושג מופשט (ולא שם פעולה, כמילה 'סיבור') – ובכך קרובה יותר למונח הלוועזי. את המילה מוצע לנקד סְבָר (שלא כמילה סְבָר בצירוף כמו 'סבר פנים'). אם יהיה צורך לגזור בעתיד מילים נוספות יעמוד השורש סב"ר לרשותנו.

ב. מְמַשֵּׁק – interface (במקום מְנַשֵּׁק)

המילה מְמַשֵּׁק במשמעות interface נמצאת בשימוש נרחב מאוד. נראה שהיא נגזרה

מן מְשִׁיק. המילה התקנית שקבעה האקדמיה בראשונה הייתה מְשָׁק (אלקטרוניקה, תש"ל), ובהמשך נקבעה מְנָשֶׁק (תשנ"ז) בניסיון למגר את מְמָשֶׁק. נגד ההצעה לאמץ את מְמָשֶׁק במשמעות interface נטען כי המילה קיימת במשמעות management (מילה הגזורה מן מְשָׁק), והיא אף אושרה לא מכבר במונחי איכות הסביבה (מְמָשֶׁק הַדְּבָרָה, מְמָשֶׁק סְבִיבָה). במכון התקנים מקפידים על מְנָשֶׁק ועדיין לא הגיעה העת להרים ידיים. בעד ההצעה לאמץ את מְמָשֶׁק נטען שדרכה של האקדמיה בשנים האחרונות לקבל את "גזרת הציבור" ולאשר מונחים עבריים מהלכים גם אם האקדמיה הציעה מונחים טובים מהם. כך אושר לאחרונה מְצָנִים, ובעבר אושרו מְנַעַד, תּוֹבְנָה, מְחִיר רְצָפָה וּמְחִיר תְּקָרָה, מְסוּי וגְבוּי, יְשׁוּם, תְּסָכּוּל ועוד. ועדת המינוח המרכזית החליטה ברוב גדול להמליץ למליאת האקדמיה לאשר את מְמָשֶׁק.

2. ערעורים על החלטות ועדת המינוח המרכזית

א. בִּיתִי או בְּתִי - byte (בצירופים) (מונחים משלימים)
 המונח byte מתורגם בִּית, כגון בֵּית בְּעַל n סְבִיּוֹת = n-bit byte.
 הוועדה המקצועית הציעה לגזור את שם התואר על דרך הרבים - בְּתִי - בנימוק שצורה זו מרחיקה משם התואר בִּיתִי, שיש לו כמובן משמעות אחרת בעברית. בוועדת המינוח המרכזית העדיפו גזירה על דרך היחיד - בִּיתִי, לדוגמה:

- בִּיתִי [שמבצע פעולות ברמת בית] - bitwise
- חד־בִּיתִי [שמיוצג על ידי בית אחד...] - single-byte [adj.]
- דו־בִּיתִי [שמיוצג על ידי שני בתים...] - double-byte [adj.]
- רב־בִּיתִי [שמיוצג על ידי כמה בתים - יותר משניים] - multibyte

מלכה זמלי מערערת על החלטת ועדת המינוח המרכזית. ההכרעה עוברת אפוא למליאה.

ב. מְצָע - platform (מונחים משלימים)
 בטכנולוגיית המידע platform הוא הטכנולוגיה הבסיסית של החומרה והתוכנה של מערכת מחשב המגדירה כיצד מתפקד המחשב וקובעת את סוגי התוכנה האחרים שניתן להשתמש בהם. לצד platform יש שני מונחים נוספים: infrastructure - תְּשֻׁתִית; medium - מְצָע. שניהם משמשים בטכנולוגיית המידע. לכן לדעת מ' זמלי נחוץ מונח נוסף, והיא מציעה לחדש מְסָדָת. בוועדת המינוח המרכזית נדחתה ההצעה לחדש מונח, וזמלי מערערת על ההחלטה.

מ' בר-אשר: את הדיון בחלק השני של מונחי טכנולוגיית המידע נפתח בשאלת מציאת חלופה עברית למה שידוע בכינויו סִיבֵר. יציג את השאלה יושב ראש ועדת המינוח המרכזית אהרן ממך.

א' ממן: סיכום שיחתי עם ראש מטה הסייבר הלאומי, ד"ר אביתר מתניה, המובא בהודעה למליאה, משקף נאמנה את העובדות, והייתי רוצה רק לחדד את הדברים. השיחה עימו הייתה נעימה ועניינית. טענתו העיקרית הייתה שהמילה הזאת נוהגת בשיח הבין-לאומי, ולכן היה שמח אילו האקדמיה הייתה מאשרת את המילה **סייבר** כמו שהיא. השבתי לו שבשביל זה הוא לא צריך את האקדמיה ושקביעת חלופה עברית לא תפריע לו בשיח הבין-לאומי, שהרי באנגלית הוא וכל העוסקים בדבר יוסיפו לומר cyber. השאלה היא לגבי השיח העברי. בסופו של דבר הוא אמר שיכבד כל החלטה של האקדמיה. מן האפשרויות שהועלו המילה **סֶבֶר** היא היחידה שהתקבלה על דעתו. ובדיעבד – אף על פי שאני הצעתי את המילה **סֶבֶרוּר** – אני חושב שההצעה **סֶבֶר** מוצלחת יותר: היא קרובה בצלילה למילה cyber, ולא תגרום לזעזוע רב אצל המשתמשים. לדעתי גם יש לה סיכויים מצוינים להיקלט.

מ' בר-אשר: אבל איך יבין אותה הדובר? כיצד היא משקפת את המילה הלועזית?

א' ממן: דובר העברית יבין שהמילה קשורה בסברה. עולם הסייבר עוסק בחוכמה אלקטרונית או דיגיטלית. הוועדה כבר הסכימה שהשורש סב"ר יכול להתאים לכך.

י' ברויאר: המילה **סבר** תפוסה. מה ההגיון לתת משמעות חדשה למילה קיימת?

א' שורצולד: **סֶבֶר** היא הצעה יפה, אבל הייתי מעדיפה את **סבור**. לא רק מפני שהבי"ת הדגושה מתאימה בצלילה ל-b של cyber, אלא גם מפני שממנה נקל ליצור את שם התואר **סבורי**, ומ**סֶבֶר** ייווצר **סֶבֶרי**.

ש' אליצור: ההצעה לכתוב **סֶבֶר** בראשי תיבות טובה. כך תימנע הומוגרפיה.

א' דותן: אני תוהה – אולי דמיון המילה לסייבר יהיה רווקא בעוכריה.

ר' גריש: התמונה מורכבת. מלכה זמלי מנסה להגיע לפתרון מוסכם עם העוסקים בתחום כבר שנתיים ימים. התחום הולך וגדל, והינה נודמנה לנו שעת רצון: הצבא עומד להקים אגף חדש, והעומד בראשו נכון לשתף עימנו פעולה. פתרון מושלם אין, אבל השורש סב"ר, הקשור בחשיבה, עמום דיו להתאים גם למושג הזה, והאפשרות לחלץ מהמילה ראשי תיבות ולכותבה בגרשיים אף מרככת את ההצעה. עוזי אורנן כתב לי מכתב תרעומת; גם הוא לא אהב את דמיון הצלילים, אבל הצעות רחוקות בצלילן, כמו **אקשוב**, נדחו מכול וכול.

אם ניתן למילה המופשטת **סֶבֶר** – בגרשיים או בלי גרשיים – סיכוי והיא תתקבל על דעת המליאה, היא תוכל להיות בניין אב לגזירת מילים אחרות מן השורש סב"ר לפי הצורך. למשל אם יידרש שם פעולה, נוכל לחדש את המילה **סבור**. אבל לא הייתי מחדשת אותה כרגע משום שסייבר איננו שם פעולה.

א' ממזן: שאלתי את אביתר מתניה אם באנגלית נגזרות מהמילה cyber מילים אחרות, והוא השיב לי שבינתיים לא.

ש' נאה: אני רוצה להתייחס להערה של יוחנן ברויאר. יש לנו בעברית מקרים אחרים שמילה קיימת נחלצה לשמש בתפקיד חדש, בדומה למה שמוצע כאן. כך למשל המילה פָּרָס 'מנה' קיבלה את משמעות המילה price, והיום אין איש יודע את המשמעות המקורית שלה.

המילה סבר משמשת היום רק בצירוף סבר פנים. הצירוף הזה ודאי ימשיך לשמש גם אם בעתיד יתמהו אנשים מה בינו ובין המילה הרגילה כל כך סבר שמוכנה 'סייבר'.

מ' בר-אשר: נצביע על שלוש הצעות עבריות: סָבֵר, סָבֵר וסָבֵר. נצביע גם על השארות המילה הלועזית סייבר בעינה. בתחילה יוכל כל אחד להצביע יותר מפעם אחת.

ה צ ב ע ה

9 -	בעד סָבֵר
8 -	בעד סָבֵר
2 -	בעד סָבֵר
6 -	בעד השארות המילה הלועזית
11 -	בעד סָבֵר או סָבֵר
7 -	נגד
2 -	נמנעים

מ' פלורנטיין: סָבֵר וסָבֵר הן שתי הצעות שונות מאוד, שהרי סב"ר הוא נוטריקון של סביבת רשת.

מ' בר-אשר: אם כן נצביע גם על כך.

ה צ ב ע ה

11 -	בעד סָבֵר
5 -	נגד
1 -	נמנע

הוחלט: סָבֵר (cyber).

ר' גדיש: לפני 45 שנה נקבעה המילה מְשָׁק תמורת interface; לפני כעשרים שנה היא הוחלפה בצורה מְנָשֶׁק – בניסיון לגבור על הצורה המהלכת מְמָשֶׁק. למרות השימוש בה גם בהקשרים אחרים, אפשר למצוא היגיון בשימוש במְמָשֶׁק גם בהקשר הזה, ובהיותה מילה עברית נשאלת השאלה אם להוסיף להילחם בה. ההצעה כעת היא להרים ידיים ולקבוע רשמית ש-interface הוא מְמָשֶׁק כפי שהתקבלו לא מכבר מילים מהלכות אחרות, דוגמת מְצַנֵּם במקום מְקָלָה.

א' דותן: מה השורש של ממשק?

ר' גדיש: בהקשר הזה המילה גזורה ממשיק, והשורש מש"ק כאן הוא שורש משני. גם מן המילה מנוע נגזר השורש המשני מנ"ע במילה ממונע הגם שהשורש מנ"ע מוכר יותר כשורש ראשוני.

מ' זמלי: האם מי שיוסיף להשתמש בצורה ממשק, שנחשבה עד כה תקנית, ייחשב מעתה שוגג? אולי תתקבל ממשק לצד ממשק?

ר' גדיש: יינתן לדוברים זמן הסתגלות.

מ' בר-אשר: לדעתי אין לפסול את המילה ממשק.

ש' אליצור: האם יש דוגמה אחרת למילה משורשי פ"נ שמאבדת את הנו"ן שלה לטובת תחילית – במקרה הזה מ"ם?

מ' בר-אשר: גם אם זו דוגמה כודרה, אינני מוצא בזה פסול.

[הערת העורך: יש בעברית מקרים כגון מקח (לצד מקח), המשגה (מן משג).]

הצבעה

בעד הצעת הוועדה ממשק – רוב גדול

הוחלט: ממשק (interface).

ר' גדיש: למילה byte במונחי מחשבים נקבעה המילה העברית פִּית. הבעיה היא שכעת נדרש שם תואר עברי. האפשרות הפשוטה היא פִּיתִי על דרך צורת היחיד פִּית. חסרונה שהיא משמשת זה מכבר במשמעות שונה; גם המונחים חד-ביתי ודו-ביתי עצמם, המוצעים כאן, מוכרים מבוטניקה. האפשרות הפשוטה פחות היא הצורה פִּתִּי. גזירתה הלא רגילה מצורת הרכים הוא גם חסרונה וגם יתרונה.

מ' זמלי: יש בעברית דוגמאות לשמות תואר שונים הגזורים מאותו השם, כמו מזנון בשרי ועלים בשרניים; פרחוני אבל פִּרְחָנִי במונחי היין, ובספר יוסיפון – פרחי; מגמתי אבל חד-מגמי במונחי אלקטרוניקה.

מ' בר-אשר: יש לך דוגמה לשם תואר שנגזר מצורת הרכים?

מ' זמלי: שמות התואר עממי, הררי, צדדי נגזרו מצורת הרכים עממים, הררים, צדדים. כך נמצא גם צדי מן צד ליד צדדי; מוזיקה אינסטרומנטלית נקראה אצלנו במקור מוזיקה פִּלִּית, אבל במונחי ביולוגיה מתשס"ט כבר נקבע שם התואר פִּלִּי, וגם המוזיקה

האינסטרומנטלית הייתה אצלנו למוזיקה פּלִית; עוד אציין כי את שם התואר פְּתִי כבר מצאתי משמש בכמה הזדמנויות בתחום אחר: פּרלמנט דו־בתי הוא פרלמנט שיש בו בית עליון ובית תחתון.

א' שורצולד: אפשר להוסיף את שם התואר אימהי הגזור מאימהות ואת נשי הגזור מנשים, ויש עוד.

ר' גדיש: מוכר גם שם התואר פְּרוֹתִי.

א' דותן: אני מתנגד לגזירת שם תואר מצורת הרכים פְּתִים. מדוע לא לגזור מן המילה פִּיט את הצורה ביטי?

מ' זמלי: bit ו־byte הם דברים שונים. bit, קיצור של binary digit, הוא סְבִית, ואילו byte – שמונה סיביות.

א' ממז: הזוגי בעברית נגזר בדרך כלל מן היחיד, אבל גם בעברית המקורות יש חריגים שנגזרו מן הרכים. כך אפשר לחרוג לעיתים גם בגזירת שם התואר.

ה צ ב ע ה

בעד פְּתִי – 6

בעד בִּיתִי – 9

הוחלט: בִּיתִי (byte בצירופים).

מ' בר־אשר: נעבור כעת אל ערעור מלכה זמלי על ההצעה מצע לפלטפורמה. השאלה החלה להידון כאן במליאה בישיבה שלז, אלא שאז חסר לנו איש מקצוע. היום יושב עימנו יושב ראש הוועדה אמנון שפירא.

מ' זמלי: המילה פלטפורמה היא מהמילים האופנתיות ביותר. בניסיון למצוא לה חלופה עברית הוצעה המילה תשתית, אולם זו נפסלה משהתברר שהיא החלופה ל־infrastructure. או אז הוצעה המילה מצע, מילה רווחת ומוכרת. לו המילה הייתה מתאימה למשמעות הזאת, סביר להניח שמישהו כבר היה משתמש בה, אך לא כך הדבר. לדעתי נדרשת כאן מילה חדשה, והמילה מְסֶדֶת טובה לכך: היא גם יכולה לציין 'בסיס', והיא גם – כמו פלטפורמה – ממין נקבה. אנשים בכירים בתחום ששאלתי לדעתם לא רצו את מצע אבל תמכו במסדת. הם אמרו שאם ההצעה תתקבל, הם יאמצו אותה.

א' שפירא: הסיבה שהוועדה לטכנולוגיית המידע מעדיפה את המילה מצע היא שהיא טובה לשמש גם בהקשר הזה: אין הבדל גדול בין מצע גידול בחקלאות או מצע לסלילת כביש ובין מצע לפיתוח תוכנה. ואם יש מן המוכן מילה עברית, איננו רואים צורך לחדש מילה עברית תחתיה. ועדת המינוח המרכזית קיבלה את עמדתנו.

ע' תירוש-בקר: ההצעה **מִסְדֵּת** יפה מאוד בעיניי.

א' טל: המילה **מצע** היא מילה פוליטית, ואין שום בעיה להוסיף משמעות למגוון משמעויותיה.

ע' תירוש-בקר: בתחום הזה **מצע** הוא בדרך כלל תרגומו של medium. מדיום ופלטפורמה הם דברים שונים, ואינני חושבת שכדאי לתת באותו התחום שם אחד לשני מסומנים שונים.

ט' שטראוס שרברין: אישי עובד בתכנות, והוא חשב שההצעה **מצע** טובה מאוד.

מ' בר-אשר: השאלה היא איזו מן החלופות תוכל למילה הלוועזית.

ה צ ב ע ה

בעד **מִסְדֵּת** – 9

נגד – 7

הוחלט: **מִסְדֵּת** – platform.

ד. זואולוגיה: אישור שמות סדרת השפיראים בארץ ישראל

ההקדמה לרשימת שמות השפיראים (מתוך ההודעה למליאה)

הרשימה מחזיקה כשמונים שמות של משפחות ושל מינים בסדרת השפיראים. בעבר נקראו כל סוגי סדרת השפיראים בשם שפירית או בשם שפירית לפי שיוכם לשתי התת-סדרות. ברשימה נעשה מאמץ מרשים לתת לכל סוג שם לעצמו – על פי מבנה גוף, מעוף ועוד.

את הרשימה הכין מיכאל בֶּלְכֶר, אקולוג שמורת עין גדי ואזור ים המלח ברשות הטבע והגנים. הרשימה נדונה בוועדה בשנת תשע"ד-תשע"ה בכמה ישיבות.

חברי הוועדה: אנשי המקצוע – ד"ר דני גולני, ד"ר נטע דורצ'ין, ד"ר חנן דימנטמן (יו"ר), פרופ' יוסף הלר, זהר ינאי, ד"ר אמנון פרידברג; נציגי האקדמיה – פרופ' סיריל אסלנוב, ד"ר קרן דובנוב, פרופ' מרדכי כסלו. מרכז הוועדה: יונה גונופולסקי.

הרשימה הובאה לאישור ועדת המינוח המרכזית בישיבתה ביום א' באייר תשע"ה (20.4.2015).

ר' גדיש: אנחנו שמחים לארח פה את חנן דימנטמן, יושב ראש הוועדה למונחי זואולוגיה, ואת מיכאל בֶּלְכֶר, איש רשות שמורות הטבע והגנים. לפני שנתיים פנה אליי מיכאל בלכר עם הצעה לתת שמות פרטיים לכל השפיריות והשפיריות. הוועדה לזואולוגיה הגישה לנו רשימה מפוארת, וחלק מכם שיבחוה ואמרו עליה שהיא כמו שירה ומלאת השראה. בטרם תתבקש המליאה לאשר את הרשימה, אני מבקשת ממיכאל בלכר להקדים דברים אחדים על סדרת החרקים הזאת.

מ' בלכר: כבוד הוא לי להיות כאן. הוועדה המכובדת לזואולוגיה לא הגישה לכם רשימת שמות של כינים או של פרעושים, אלא של סדרת השפיראים, ונכון עשתה. אומנם לכל יצור יש זכות לחיות על כדור הארץ, אבל ראוי ונעים להתחיל דווקא בקבוצת היצורים המופלאה הזאת.

קבוצת השפיראים היא כנראה היחידה בקרב משפחות החרקים הכולטים לעין שאינה מזיקה, שאינה מעבירה מחלות ואף אינה מטרידה. אין לה דבר זולת יופייה, והיופי מדהים ממש. לא בכדי קבעו לה חכמי הלשון העברית המתחדשת עוד בראשית הדרך את המילה שפירית מן השורש שפ"ר, הנקשר אל יופי, טוב ונועם, כמו שם התואר הארמי שפיר. וכל שהיה עלינו לעשות הוא לבחור להן שמות יפים, יפים ככל האפשר, כמעט ללא יוצא מן הכלל.

אני מודה מאוד לוועדה, לחנן דימנטמן היושב בראשה ולקרן דובנוב, שמצאה את הצורה העברית ההולמת, ובסופו של דבר יצרנו רשימה טובה מאוד. המיון המדעי הוא קפדני, שיטתי ואחיד, אבל השמות נבחרים בו בצורה אקראית. ואילו כאן ניסינו שהשמות ישקפו יותר מכך.

ח' דימנטמן: אני מצטרף לשבחים שהורעפו על הרשימה. יישר כוח.

מ' בר־אשר: אני רוצה להודות למיכאל בלכר, ליושב ראש הוועדה, לנציגי האקדמיה ולוועדה כולה. תודה רבה לכולם. אני תוהה: ברשימה יש 76 שמות. האם אלה באמת כל מיני השפיראים?

מ' בלכר: כן, ורבים מהם בסכנת הכחדה.

ר' גדיש: נצביע על הרשימה כולה, למעט על צעיפית שלפוחיות, שעל שמה הוגש ערעור.

אושרה בהצבעה רשימת השמות של סדרת השפיראים ברוב גדול.

מ' בר־אשר: תודה רבה, ובזה ננעלת הישיבה.